

Forslag til program for Agder Venstre 2019-2023

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Demokrati og mangfold	3
3. Skole og utdanning.....	4
4. Transport, by- og tettstedsutvikling.....	6
5. Næringsliv og verdiskaping.....	8
6. Kultur og idrett.....	10

1. Innledning

Agder Venstre er landsdelens sosialliberale parti. Det betyr at vi setter enkeltmennesket i sentrum og vil at alle skal kunne bruke sine evner til det beste for seg selv og samfunnet. Sentralt i vår politikk står valgfrihet i egne liv og anledning til å skape egne muligheter. Samtidig vil vi ha et samfunn som kan hjelpe mennesker som trenger det og en politikk som sikrer fremtidige generasjoner de samme ressursene vi har i dag. Derfor går Agder Venstre til valg for et klima- og miljøvennlig Agder med høy verdiskaping fra et variert næringsliv, et rikt kulturliv og like muligheter for alle.

Regionreformen gjør fylkeskommunen til en større og viktigere aktør, med mange nye oppgaver innen næringsliv, folkehelse, samferdsel, kompetanse og kultur. Agder fylkeskommune får dermed en sentral utviklingsrolle i regionen, og politikken som ligger til grunn for denne utviklingen blir viktigere enn noen gang.

Agder Venstre mener utenforskap er regionens største enkeltutfordring. Agder er landsdelen med:

- høyest andel unge som mottar ytelser fra NAV.
- høyest andel kvinner i deltidsarbeid.
- lavest andel personer med innvandrerbakgrunn i jobb.

Dette fører til at mange står utenfor arbeidslivet med negative konsekvenser for egen helse, samfunnsdeltakelse og inntekt. I tillegg blir regionens verdiskaping langt lavere enn den kunne vært, fordi verdifull arbeidskraft er utenfor arbeidsmarkedet.

35

36 Agder Venstre mener den beste måten å forhindre utenforskap er gjennom en god
37 skole. Skolen legger mye av grunnlaget for arbeidslivet, og er viktig for at elevene
38 opplever mestringsfølelse og finner sine egne interesser. Derfor ønsker Agder
39 Venstre en videregående skole som kan tilby varierte og fremtidsrettede fag innen
40 gründerskap, e-sport og blå næringer. Samtidig vil vi hele tiden jobbe for at flere
41 fullfører sin videregående utdanning. Agder Venstre vil ha en skole som ser de
42 elevene som har det vanskelig og har kapasitet og kompetanse til å hjelpe hver
43 enkelt.

44

45 Et godt utdanningssystem er også sentralt for næringslivet. Bedrifter i Agder har et
46 stort behov for kompetanse i årene fremover og etterspør særlig kandidater med
47 fag/svennebrev og fagskoleutdanning. Det er nødvendig å utdanne flere elever i fag
48 som regionens næringsliv etterspør. Behovet for utdanning og ny kompetanse
49 stopper derimot ikke etter videregående. Agder Venstre vil derfor gjøre det enklere å
50 ta utdanning i voksen alder, og vil jobbe for at Fagskolen i Agder og Universitet i
51 Agder kan gi flere tilbud både gjennom nettundervisning og undervisning i distriktene.

52

53 Agder Venstre ønsker et rikt og variert næringsliv over hele regionen, og heier på alle
54 gründere som tør å satse. Vi vil gjøre det enklest mulig å skape nye arbeidsplasser,
55 samtidig som vi styrker de sterke kompetansemiljøene vi allerede har i regionen.
56 Agder Venstre vil ta i bruk regionens store, fornybare kraftoverskudd til å skape nye,
57 klimavennlige arbeidsplasser i regionen.

58

59 Agder Venstre jobber for et samfunn som er åpent for alle uansett kjønn, legning og
60 bakgrunn. Likestilling, inkludering og mangfold er temaer som står helt sentralt i vår
61 politikk. Bedre likestilling og inkludering gir folk frihet til å være seg selv, og skaper
62 bedre liv for hver enkelt. Et mer mangfoldig og likestilt arbeidsliv fører også til bedre
63 resultater for bedrifter og organisasjoner.

64

65 Kunst og kultur er viktige arenaer for å kunne utfolde seg og bidra med ytringsfrihet,
66 demokrati og historiefortelling. Det har skjedd mye positivt på kulturfeltet i Agder,
67 men fremdeles er det store forskjeller mellom områder i regionen. Agder Venstre vil

68 jobbe for at frivillig og profesjonelt kulturliv skal stå sterkt i hele regionen, og bruke
69 kunst og kultur for å skape en felles identitet for regionen.

70

71 Agder Venstre mener klima- og miljøhensyn skal ligge til grunn for alle politiske
72 beslutninger. Valgene politikere tar i dag skal ikke ha negative konsekvenser for
73 framtidige generasjoner. Vi har et ansvar for fremtiden og respekt for naturens
74 egenverdi og bærekraft er en viktig del av ansvaret.

75

76 2. Demokrati og mangfold

77

78 En av de viktigste grunnene til at Agder lykkes med mye er viljen til å samarbeide og
79 dele kunnskap. Et velfungerende demokrati handler om mer enn frie valg - det
80 handler om å ha et samfunn med dialog, debatt og tillit. Derfor ønsker Agder Venstre
81 større åpenhet rundt politiske prosesser og roller. Vi ønsker også å aktivt inkludere
82 flere grupper tidlig i innspillsfaser og styrke arenaer for dialog og medvirkning, slik at
83 de som blir påvirket av beslutninger får mulighet til å ha innflytelse underveis.

84

85 Agder Venstre vil:

86

- 87 • opprette lobbyregister for kommuner og fylkeskommuner som viser hvilke
- 88 aktører som søker å påvirke politiske prosesser.
- 89 • at skoleelever, studenter og minoritetsgrupper blir inkludert i innspillsfasene til
- 90 større planer som fylkeskommunen utarbeider.
- 91 • ha årlig offentliggjøring av de folkevalgtes ulike roller på Agder for å sikre
- 92 åpenhet rundt maktposisjoner.
- 93 • understøtte et sterkt samarbeid mellom fagforeninger, arbeidsgivere og det
- 94 offentlige for å sikre likeverdighet og omstillingsdyktighet i arbeidslivet.
- 95 • bevare og videreutvikle gode samarbeidsforum, som eksempelvis
- 96 Landbruksforum, for å sikre god kunnskapsutveksling mellom politikere og de
- 97 som bli påvirket av beslutninger.

98

99 Agder er et godt sted å bo for de aller fleste. Likevel vet vi at det er fremdeles finnes
100 holdninger mot LHBTQ-personer og innvandrere som forhindrer disse i å kunne leve i

101 frihet. I tillegg må det jobbes for heltidskultur og flere kvinnelige leder i et likestilt
102 Agder. Agder Venstre mener at mangfold styrker samfunnet og vil jobbe for et Agder
103 som er åpent for alle.

104

105 Agder Venstre vil:

106

- 107 • opprette regionalt kompetansesenter for kjønn og seksualitet i Kristiansand.
108 Kompetansesenteret bør inneholde både et kompetansesenter for bruk i hele
109 Agder, og en fysisk «helsestasjon» lokalisert og bygget med utgangspunkt i
110 UiA-miljøet.
- 111 • at minst fem prosent av nyansatte i Agder fylkeskommune er personer med
112 “hull i CVen”.
- 113 • sørge for at det offentlige ikke har strukturer som gjør det vanskelig å stå i fullt
114 arbeid, eksempelvis fire-dagers skoleuke.

115

116

117 3. Skole og utdanning

118

119 Skole og utdanning er et av Agder Venstres viktigste satsingsområder for å skape et
120 samfunn der alle har mulighet til å bli det de vil, uavhengig av sosial bakgrunn. Agder
121 Venstre vil ha en skole for alle med fokus på tilpasset opplæring - der hver enkelt
122 elev kan utvikle seg etter egne evner og interesser.

123

124 Selv om stadig flere elever i regionen fullfører videregående skole, er det fremdeles
125 mange som trenger tilrettelegging for å komme gjennom. Agder Venstre vil jobbe for
126 bedre oppfølging av elever som står i fare for å falle ut av skolen - både gjennom
127 skolehelsetjenesten og individuell oppfølging i hverdagen. Vi vil også styrke arbeidet
128 med psykisk helse i skolene og ha en skolehelsetjeneste som er lett tilgjengelig.

129

130 Agder Venstre vil:

131

- 132 • styrke samarbeid og rådgivning for å gjøre overgangen fra ungdomsskole til
133 videregående skole enklere.

- 134 • ha flere sosiallærere/miljøarbeidere i skolene som bidrar til bedre skolemiljø
- 135 og gir individuell oppfølging av elever som sliter med skolehverdagen.
- 136 • innføre en regional losordning som følger opp elever som står i fare for å falle
- 137 ut av ungdoms- og videregående skole.
- 138 • opprette en skolehelsetjeneste som er tilgjengelig på sosiale medier.
- 139 • jobbe for flere læreplaner i både offentlig sektor og privat næringsliv.
- 140 • ha fleksible lærlingordninger som gjør at bransjer som ikke kan tilby
- 141 tradisjonelle løp kan ta imot lærlinger.
- 142 • jobbe for alternative skoleløp, gjerne i samarbeid med institusjoner slik som
- 143 Teknisk Senter.
- 144 • opprette nye, fremtidsrettede valgfag som e-sport, droneflyging og koding.

145

146 En god videregående utdanning øker sjansen for å komme inn i arbeidslivet.

147 Utdanning gir også Agder kompetanse som øker verdiskapingen i regionen, enten
148 gjennom dyktige arbeidstakere eller gründere som starter egne bedrifter. Samtidig er
149 Agder en internasjonal region, noe som gjenspeiles i befolkningen og næringslivet.
150 Agder er blant regionene som eksporterer mest til utlandet, og mange av landsdelens
151 største bedrifter har utenlandske eiere. Agder Venstre mener derfor at videregående
152 utdanning i større grad må gi inspirasjon til å skape egne arbeidsplasser og bedre
153 speile den internasjonale hverdagen som møter elevene.

154

155 Agder Venstre ønsker seg verdiskaping i hele regionen. Dessverre mister mange
156 mulighet til å ta utdanning etter videregående skole, fordi det ikke finnes tilbud der de
157 bor. Agder Venstre vil derfor satse på desentraliserte utdanningstilbud for å gjøre det
158 enklere å ta etter- og videreutdanning. Vi vil også jobbe for å videreutvikle
159 Universitetet i Agder med mål om å gjøre det til et av Norges ledende universiteter.

160

161 Agder Venstre vil:

162

- 163 • ha desentraliserte studieplaner ved Sørlandets fagskole, basert på behovene
- 164 til lokalt og regionalt næringsliv.
- 165 • styrke internasjonaliseringen i skolen gjennom å bruke mulighetene i
- 166 Erasmus+ til utveksling, besøksturer og vennskapsskoler.
- 167 • opprette nytt valgfag i skolen sammen med Ungt Entreprenørskap for å

168 øke elevenes interesse for nyskaping, teknologiutvikling og
169 gründervirksomhet.

170 • jobbe for at den statlige finansieringen av Universitetet i Agder kommer opp på
171 samme nivå som de fire eldste universitetene.

172

173 4. Transport, by- og tettstedsutvikling

174

175 Agder Venstre vil utvikle et fremtidsrettet samfunn med levende bygder og byer, der
176 klimavennlige transportmidler og god arealplanlegging gir økt mobilitet, renere luft og
177 bedre folkehelse. Formålet er å gi folk en enklere hverdag samtidig som overgangen
178 til lavutslippssamfunnet går fortere.

179

180 Ny teknologi gjør det snart mulig å bygge hus som er klimanøytrale i alle faser, ha
181 selvkjørende el-kjøretøy og ferjer, og produsere varer på en mindre forurensende
182 måte. Agder Venstre skal jobbe for at Agder tar i bruk de klima- og miljøvennlige
183 alternativene som finnes i dag og skape et marked for nye løsninger gjennom
184 tydelige miljøkrav i anbudprosesser og offentlige innkjøp.

185

186 For at klimavennlige løsninger skal velges må det finnes tilgjengelige løsninger for
187 alle: gang- og sykkelstier må prioriteres mellom boligområder og sentrum, el-syklene
188 må ha lademuligheter mens folk er på jobb, ladestasjoner for biler være tilgjengelige i
189 alle deler av fylket og jernbanen gå der flest folk bor. Samtidig må det være rimelig
190 og praktisk å velge de klimavennlige alternativene. For at flere skal reise kollektivt må
191 bussprisene reduseres og reisetiden med Sørlandsbanen til Oslo reduseres. Agder
192 Venstre vil også satse på nærmiljøene slik at daglige tjenester er tilgjengelige i
193 bydels- og bygdesentrum.

194

195 Agder Venstre vil:

196

- 197 • styrke busstilbudet, særlig i og mellom bysentra.
- 198 • redusere prisene på månedskort på buss i regionen.
- 199 • utvikle natt-takst på kollektivtransport.
- 200 • at all kollektivtransport i regionen skal være nullutslippskjøretøy.

201

202 • jobbe for at sammenkoblingen av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen skjer
203 tidligere enn dagens mål om 2035.

204 • starte planleggingen av en kystjernbane med dobbeltspor fra Gjerstad til
205 Egersund.

206 • jobbe for bedre infrastruktur og gode insentivordninger som gir mer gods på
207 sjø og bane.

208 • øke samarbeidet mellom havnene i regionen, med mål om å opprette et felles
209 havneselskap.

210

211 • bygge ut og få bedre merking av gangstier, sykkelstier- og felt.

212 • opprette sykkelparkeringsplasser og ladestasjoner for el-sykler i by- og
213 bygdesentra og ved kollektivknutepunkt.

214 • jobbe for fortgang i utbedringen av riksvei 9 og gul stripe til Hovden.

215 • prioritere fylkesveier som trenger utbedring av trafiksikkerhetshensyn eller er
216 beredskapsveier.

217 • bruke rushtidsavgift og bompenger som trafikkbegrensende tiltak og til å
218 finansiere klima- og miljøvennlig samferdsel.

219 • innføre el-ferjer på alle fergestrekninger i Agder.

220

221 • at alle offentlige nybygg skal være klimanøytrale.

222 • at alle offentlige nybygg skal ha fossilfrie byggeplasser.

223 • gjennomføre tiltak som bidrar til å skape Electric Region Agder - verdens
224 første helelektriske region.

225

226 Plast og annet avfall i hav og natur er vår tids største miljøproblem. Det er nødvendig
227 med sterke tiltak både for å forhindre spredning av plast og samle avfall som allerede
228 er på avveie. Mer fokus på bærekraftige alternativer til plast, gjenvinning og
229 avfallshåndtering er sentralt i dette arbeidet.

230

231 Agder Venstre vil også ta vare på naturmangfoldet i regionen gjennom vern av viktige
232 naturområder og ved å opprettholde livskraftige bestander av dyr og planter som
233 naturlig hører til i regionen. Matjord er sentralt for biomangfoldet og matsikkerheten.

234 Likevel blir stadig mer matjord bygges ned uten at det erstattes.

235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267

Agder Venstre vil:

- bare bevilge tilskudd til kunstgressbaner som bygges med miljøvennlige granulater.
- at fiskere gratis skal kunne levere avfall som plukkes opp fra havet til fylkeskommunale fiskerihavner.
- ha tre som det foretrukne byggematerialet i offentlige nybygg, og at alle byggematerialer skal kunne gjenvinnes i størst mulig grad.
- jobbe for at Agder blir samlet i samme viltregion, med livskraftige bestander av gaupe og andre truede arter.

Dissens 1: Et mindretall vil erstatte punktet over med " arbeide for en bærekraftig forvaltning av rovdyr som sikrer det biologiske mangfoldet og andre viktige miljøverdier."

- sikre god tilgang til gytearealer for villaks og sjøørret.
- føre en arealpolitikk for bolig- og næringsområder som bygger på strenge føringer for jordvern, beskyttelse av landskap og artsmangfold.
- at all nedbygd matjord skal erstattes.
- vektlegge lokal og bærekraftig mat ved offentlige innkjøp.
- jobbe for å innføre kjøttfrie dager i offentlige kantiner.
- at grønne lunger, sammenhengende naturområder og tilgangen til sjøen i byene må bevares og utvikles i Agder.

5. Næringsliv og verdiskaping

Agder skal være et fylke hvor folk som vil skape noe velger å bosette seg. Det skjer allerede mye positivt i Agder; store og små bedrifter skaper betydelige verdier, universitetet er i stor utvikling og gründerhus vokser frem i hele regionen. Agder Venstre er en entusiastisk støttespiller for alle disse, og vil føre en politikk som styrker denne utviklingen. En av de viktigste tingene er å sikre næringslivet tilgang på nok kompetanse og kunnskap.

268 Agder Venstre vil bidra til at flere som skaper verdier omstiller seg i en miljø- og
269 klimavennlig retning og bidra til kampen mot useriøse aktører som undergraver
270 arbeidslivet og arbeidernes rettigheter. Det offentlige har et særlig ansvar for å bidra
271 til en utvikling som er god for samfunnet. Agder Venstre mener at fylket skal være i
272 førerretet for å stille krav til arbeidsrettigheter, miljø og innovasjon i innkjøpene fylket
273 gjør.

274

275 Agder Venstre vil:

276

- 277 • styrke Invest in Agders ressurser for å tiltrekke flere investeringer til regionen.
- 278 • jobbe for at tilbud av yrkesfaglig utdanning gjenspeiler næringslivets behov.
- 279 • støtte næringsklyngene i regionen og understøtte utvikling av nye klynger
280 innen eksempelvis blå næringer, kunstig intelligens og e-helse.
- 281 • legge til rette for praksisplasser i hele Agder for fagområder som tilbys på UiA.
- 282 • ha tydelige krav om bruk av faglærte og lærlinger i anbud som utlyses av fylket
- 283 • stimulere til innovasjon og nyskaping gjennom flere anbud som er åpne på
284 løsninger, men tydelige på mål.

285

286 Et av Agder Venstres viktigste mål i næringspolitikken er å gjøre det enklere å starte
287 og drive bedrifter i fylket vårt. Vi ønsker at fylkeskommunen skal oppleves som en
288 god støttespiller og tilrettelegger enten man har planer om store eller små prosjekter.

289

290 Agder Venstre vil:

291

- 292 • forbedre den offentlige veiledningstjenesten og forenkle regelverket for
293 nyetableringer og småbedrifter.
- 294 • styrke arbeidet med bredbånds- og mobiltelefonidekning slik at det blir enklere
295 å drive næring i distriktene.
- 296 • støtte utvikling av sosialt entreprenørskap i Agder, for eksempel gjennom
297 etablerertjenester eller å opprette møteplasser i kommunene.
- 298 • forsterke forskningssamarbeidet mellom UiA, høyskoler og næringslivet med
299 mål om nyskaping og bedriftsetableringer.
- 300 • satse på studenters gründervirksomhet gjennom «Start up-weeks» mellom
301 næringsliv, universitetet og studenter.

302

303 De tradisjonelle primærnæringene står for viktige arbeidsplasser i regionen. Agder
304 Venstre ønsker å bidra til trygghet og innovasjonsmuligheter for de som driver innen
305 fiskeri-, skogbruk- og landbruksnæringen.

306

307 Agder Venstre vil:

308

- 309 • at matproduksjonen skal være trygg, miljøvennlig og langsiktig.
- 310 • gi sjømat-, fiskeri- og algenæringene gode rammevilkår som sikrer vekst og
311 inntektsgrunnlag langs hele kysten, samtidig som det settes krav om
312 bærekraftig produksjon.
- 313 • bidra til gjennomføring av «Klimasmart landbruk», landbrukets eget
314 klimaarbeid.
- 315 • bidra til at det gjennomføres klima- og miljøvennlige tiltak i landbruket, som
316 innføring av fossilfrie kjøretøy, landbruksplast og gjennomføring av grøfting.
- 317 • legge til rette for småskala produksjon av biogass fra landbruket.
- 318 • støtte videreutvikling av skog- og treindustrien i regionen til produksjon av
319 bærekraftige byggematerialer og biodrivstoff.

320

321 6. Kultur og idrett

322

323 Kulturlivet i Agder er i utvikling. Det har vært satset på kulturhus og arrangementer
324 over hele regionen, og de siste årene har det blitt enklere for profesjonelle kunstnere
325 å etablere seg i Agder. Likevel er det fremdeles store forskjeller mellom kommunenes
326 kultursatsinger. Agder Venstre vil at enda flere skal bruke kulturtilbudene i regionen,
327 og legge til rette for flere tilbud for både unge og voksne. På denne måten vil det
328 samtidig skapes flere arbeidsplasser i kultursektoren. Derfor vil Agder Venstre satse
329 på flere kunstinstitusjoner i regionen, og i økende grad ta kunst og kultur inn i byrom
330 og offentlige steder

331

332 Agder Venstre vil:

333

- 334 • satse på kunst- og kulturinstitusjoner som arenaer for ytringsfrihet, demokrati
335 og historiefortelling.
- 336 • bistå kulturinstitusjoner til å ta i bruk digitale virkemidler for produksjon,
337 formidling og etablering av nye tjenester.
- 338 • sørge for en god balanse i prioriteringer mellom kulturarenaer og
339 idrettsarenaer.
- 340 • sørge for høy kulturkompetanse i styrene for kulturinstitusjonene.
- 341 • styrke kunstnerens rolle som fri og selvstendig næringsdrivende gjennom
342 bedre og enklere forhold for kulturbedrifter og -gründere.
- 343 • sikre tilgjengeligheten til gode og rimelige arenaer for bredden av kulturlivet,
344 også den uorganiserte.
- 345 • mer bruk av kunst i byrom og på offentlige steder. Få kultur tidligere inn i
346 planer og byggeprosesser.
- 347 • fortsette arbeidet med å bevare uthavnene på Agder og jobbe for å få dem inn
348 på UNESCOs verdensarvliste.

349
350 Idretten er en sentral del av hverdagen for mange, og bidrar til aktivitet, økt
351 folkehelse, og inkludering gjennom sosialt samvær. Derfor er det viktig å legge til
352 rette for gode vilkår gjennom fasiliteter av høy kvalitet og rammevilkår. Samtidig må
353 det offentlige bli bedre på å se de nye formene for idrettskultur som har vokst frem de
354 siste tiårene. Agder Venstre mener gaming og e-sport må bli anerkjent på lik linje
355 som andre typer idrett.

356
357 Agder er en region med rik og vakker natur fra kyst, skog og høyfjell.
358 Naturopplevelser er viktig for folkehelsen både i form av bedre psykisk og fysisk
359 helse. Agder Venstre vil sikre gode turløyper over hele regionen, og tilrettelegge for
360 flere friluftsområder i nærheten av der folk bor.

361
362 Agder Venstre vil:

- 363
- 364 • legge til rette for fritidstilbud som tar hensyn til ungdom, inkludert nyere
365 kulturtilbud som gaming og e-sport.
- 366 • støtte idrettsanlegg som oppmuntrer til økt aktivitet blant barn og unge.
- 367 • være en støttespiller for den egenorganiserte idretten.

- 368 • sikre og støtte tilrettelegging av friluftsområder i nærheten av bostedsområder
369 i nærheten av tettsteder og byer.
- 370 • være en pådriver for å etablere gode turløyper over hele Agder for å gi flere
371 tilgang til naturopplevelser og legge til rette for god folkehelse.